

Protocol Dyscalculie van het Over Betuwe College Huissen

Dit dyscalculie-protocol heeft als doel duidelijkheid te scheppen over wat dyscalculische leerlingen kunnen verwachten op onze school.

Het Over Betuwe College Huissen biedt leerlingen met een geldige dyscalculieverklaring faciliteiten voor in de les en bij toetsen. Dit is bedoeld om onzekerheid, faalangst, demotivatie etc. aangaande rekenvaardigheden, wiskunde, economie en natuur/scheikunde te voorkomen.

Dyscalculie

Dyscalculie komt uit het Grieks en betekent letterlijk: niet op de goede manier kunnen berekenen. De definitie van dyscalculie zoals die in de literatuur en in de meeste Dyscalculie verklaringen gebruikt wordt, staat in het onderstaande kader vermeld.

Definitie:

Dyscalculie is een leerstoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen met het aanleren en vlot en/of accuraat kunnen toepassen van reken/wiskundige kennis met didactische resistentie. Bron: Luit (2005)

Kenmerken van Dyscalculie

De leerling:

- gebruikt de basale rekenmanieren, bijvoorbeeld: de leerling telt heel lang door op de vingers.
- draait gemakkelijk getallen om. Gehoorde getallen (bijv. 24) worden op papier omgedraaid (bijv. 42).
- kent de waarde van getallen niet. Honderdtallen en tientallen zijn voor de leerlingen gelijk. Bij optellen en aftrekken zet de leerling deze niet goed onder elkaar. Dit heeft ook te maken met ruimtelijke oriëntatie.
- heeft daardoor ook moeite met schatten.
- is bij het nemen van tussenstappen al snel de draad kwijt.
- heeft moeite met het hanteren van een volgorde (bijv. bij klokkijken de grote en kleine wijzer).
- heeft moeite met het interpreteren van codes en patronen. Bijvoorbeeld het muzieknoten schrift, maar ook $x / : / + / - /$ natuurkundige codes.
- heeft moeite met ruimtelijke oriëntatie (bijv. teamsporten op een groot veld en onderscheid tussen links en rechts en moeite met het plaatsen van getallen in de juiste kolom)
- heeft moeite met het lezen en/of interpreteren van grafieken.

Hoe signaleren wij dyscalculie?

Van de basisscholen ontvangen wij informatie aangaande de rekenprestaties van de leerling. Op basis van deze gegevens krijgen wij rekenzwakke leerlingen in beeld. Op Het Over Betuwe College Huissen wordt op verzoek van de mentor in overleg met de orthopedagoog een dyscalculie screening afgenomen bij de rekenzwakke leerlingen. Deze screening kan plaatsvinden als er minimaal een half jaar extra ondersteuning is geweest op het gebied van rekenen.

Het vervolgtraject.

Bij geen of weinig vooruitgang na extra rekenlessen spreken we van hardnekkigheid, de leerling blijkt niet leerbaar (Henneman, Kleinen, Smits 2004).

Dan pas worden er aanvullende signaleringstesten afgenomen en wordt informatie ingewonnen bij de docenten wiskunde en rekenvaardigheden. Al deze gegevens worden opnieuw besproken met de orthopedagoog om te kunnen constateren welke leerlingen alsnog in aanmerking komen voor een advies aan de ouders over een extern uit te voeren dyscalculie-onderzoek. Dit advies wordt met de ouders besproken.

Dyscalculieverklaring

Als bij het externe onderzoek bij een leerling dyscalculie wordt vastgesteld krijgt hij/zij een dyscalculie-verklaring met het bijbehorende onderzoeksverslag. Die verklaring is onbeperkt geldig bij ons op school. In de verklaring worden meestal maatregelen en faciliteiten aanbevolen die de leerling in staat stellen beter met dyscalculie om te gaan. Sommige aanbevelingen vallen onder de verantwoordelijkheid van school en andere onder de verantwoordelijkheid van de leerling/ouders.

Dispensatie

Er is geen mogelijkheid voor dispensatie (b.v. het niet volgen van het vak wiskunde).

Mogelijke faciliteiten

- Extra tijd bij toetsen of het verminderen van het aantal vragen/opdrachten.
- Rekenmachine toestaan bij proefwerken¹.
- Rekenkaarten toestaan (in overleg met docent. Dit mag bij de vakken rekenen, wiskunde, natuur-/scheikunde en economie).
- Toetsen worden ruim op tijd aangekondigd.
- Rekenstrategieën worden eenduidig en consequent toegepast in de verschillende lessen.
- Docenten controleren extra of instructie begrepen is.

Faciliteiten voor eindexamenkandidaten

De speelruimte voor de school bij eindexamenkandidaten met dyscalculie is beperkt. Het gaat dan vooral om het geven van extra verwerkingstijd (maximaal 30 minuten).

Centrale rekentoets Voortgezet Onderwijs

Sinds het schooljaar 2014-2015 maken alle leerlingen in het Voortgezet Onderwijs een digitale landelijke Rekentoets als verplicht onderdeel van het eindexamen. Deze toets wordt geijkt aan het Referentiekader rekenen, vastgesteld in de Wet referentieniveaus. De rekentoets is voor alle leerlingen, d.w.z. ook voor de leerlingen die geen Wiskunde in hun pakket hebben. Uitgangspunt voor de rekentoets VMBO is referentieniveau 2F. Het resultaat van de rekentoets telt voor de KBL en GL/TL leerlingen vanaf het schooljaar 2015-2016 mee in de uitslagregel: "*De leerling ontvangt een diploma als voor de rekentoets een voldoende is gehaald.*" Vanaf 2016-2017 geldt dit ook voor de BBL leerlingen. De leerling krijgt vanaf het schooljaar 2015-2016 vier kansen om een voldoende te halen voor de rekentoets (minimaal een 4,5 is voldoende).

---

¹ Dit geldt alleen voor de vakken Wiskunde, Economie en Natuur/scheikunde.

Na beoordeling van de rekendocent en de orthopedagoog kan bij uitzondering ook voor het vak rekenvaardigheden gebruik worden gemaakt van een rekenmachine. Alléén als voor alle partijen duidelijk is dat voldaan wordt aan de voorwaarden van de afname van een ER-toets (zie aangepaste rekentoets), kan besloten worden tijdens de les en bij toetsen de rekenmachine als hulpmiddel toe te staan. Ouders bevestigen dan schriftelijk en met een handtekening dat zij akkoord gaan en op de hoogte zijn van de mogelijke consequenties die het toestaan van de rekenmachine als hulpmiddel heeft.

Aangepaste rekentoets

Op dit moment draait er een landelijke pilot waarbij leerlingen met ernstige rekenproblemen en/of dyscalculie de mogelijkheid wordt geboden een aangepaste rekentoets te maken (de ER-toets). Bij de ER-toets zijn aanpassingen gedaan in zowel de eisen (de opgaven zijn eenvoudiger), de hulpmiddelen als de afnamecondities. Bij de ER-toets mag de leerling alle opgaven met de rekenmachine maken. Leerlingen met een dyscalculieverklaring mogen gebruik maken van de standaard rekenkaart opgesteld door het College voor Toetsen en Examens. Terugbladeren tijdens de toets is mogelijk. De extra toetstijd is in de afname opgenomen.

Voorwaarden voor deelname aan de ER-toets:

- a. In het voortraject in het onderwijs is vastgesteld dat door dyscalculie of ernstige rekenproblemen de eisen van de standaardtoets niet haalbaar zijn, ook niet nadat in dat voortraject sprake was van remediëring en daarbij behorende extra inspanning (oefening) door de leerling.
- b. Voorafgaand aan de afname van de aangepaste toets is door de school een trainingstraject geboden, gericht op de aangepaste afname, en dat traject is ook door de leerling met extra inspanning (oefening) gevolgd.
- c. Er is een goed toegankelijk dossier van de leerling waarin de bovenstaande onderdelen zijn beschreven.

Een dyscalculieverklaring is géén voorwaarde voor toelating maar kan wel aan de basis liggen van het traject genoemd onder punt a. Als de school (wellicht mede vanuit de basisschool) beschikt over informatie over het gevolgde remediëringstraject, dan hoeft niet alsnog een dyscalculieverklaring te worden verkregen. Omgekeerd: als een leerling beschikt over een dyscalculieverklaring, maar er is niet voldaan aan de hier genoemde eisen onder a en b, dan is deelname aan de aangepaste toets met aangepaste eisen niet toegestaan.

Consequenties maken ER-toets

Vanaf schooljaar 2015-2016 zal op de resultatenlijst van het eindexamen een melding gemaakt worden van deelname aan de aangepaste rekentoets. Er wordt beschreven dat de leerling op grond van ernstige rekenproblemen gekozen heeft voor het afleggen van een aangepaste toets met aangepaste eisen. Onduidelijk is nog wat de consequenties zijn voor de doorstroom naar het MBO bij deelname aan de aangepaste rekentoets. MBO opleidingen mogen leerlingen die een ER-toets hebben gemaakt weigeren!

De keuze voor de aangepaste toets is een weloverwogen beslissing van school en leerling met een daarbij behorend aangepast traject. Het uitgangspunt van het OBC in Huissen is dat alle leerlingen de reguliere rekentoets maken. Bij uitzondering kan -wanneer wordt voldaan aan bovengenoemde voorwaarden- gekozen worden voor de ER-toets. Een leerling die de ER-toets heeft behaald, mag herkansen met de reguliere toets.

Een leerling met dyscalculie die niet aan de ER-toets deelneemt, heeft op basis van zijn dyscalculieverklaring recht op maximaal 30 minuten tijdverlenging en recht op het gebruik van de standaard rekenkaart. Gebruik van een rekenmachine is **niet** toegestaan.

Dyscalculiekaart

Zodra de dyscalculie-verklaring en het onderzoek op school binnen zijn, wordt voor de leerling een OBC-rekenkaart gemaakt. Op deze kaart staan de faciliteiten waarvan de leerling gebruik kan maken en de verantwoordelijkheden die de leerling zelf heeft.

De OBC-rekenkaart voorkomt dat leerlingen continu uitleg moeten geven omtrent hun dyscalculie.

De kaart is gedurende de hele schoolloopbaan op Het Over Betuwe College Huissen geldig. Het is echter aan te raden elk jaar te bespreken of de faciliteiten nog steeds volstaan of gewenst zijn. Dit kan middels een gesprek met de remedial teacher of orthopedagoog. Hierbij moet opgemerkt worden dat op het Centraal Schriftelijk Eindexamen voor

dyscalculische leerlingen alleen extra tijd (30 minuten) als faciliteit geboden wordt. In het voorlaatste en het laatste eindexamenjaar kan dan ook bij het examen buiten leerhulp geen aanspraak gemaakt worden op andere faciliteiten dan wettelijk toegestaan.

Extra begeleiding

Behalve een OBC-rekenkaart heeft de leerling die in het bezit is van een geldige verklaring ook recht op extra begeleiding. De begeleiding is toegespitst op het aanleren van leerstrategieën en studievaardigheden. Dit heeft als doel de leerling gereedschappen in handen te geven om beter of anders met zijn/haar dyscalculie om te gaan. Dit vergt van de leerling een actieve rol. De frequentie van de begeleiding varieert per leerling en wordt zoveel mogelijk afgestemd op de problemen die de leerling in de dagelijkse (school)situatie ondervindt.

Huissen, 10 juni 2015